

שיעור שלושים ותשעה

פלוני רבע את שורי

רבא מסתפק בסוף הסוגיא באדם שאומר 'פלוני רבע את שורי' האם אדם קרוב אצל ממונו או לא. הראשונים התעכבו להבין כיצד מסקנת הסוגיא שלנו מתיישבת עם מסקנת הגמרא בתמורה (כח ע"א) ששם נאמר שרובע או נרבע על פי בעלים מותר להדיוט ואסור רק לגבוה, היינו שאינו נסקל על פי הבעלים, ואילו מסקנת סוגייתנו לפרש"י שאדם נאמן להרוג את הרובע וגם את שורו.

רש"י ביאר בזו הלשון:

הדר פשטה - לא אמרינן אדם קרוב אצל ממונו לענין פלגי דיבורא, והשור יסקל, וכי אמרינן בתמורה (כח ע"א) רובע או נרבע על פי הבעלים אסור לגבוה ומותר להדיוט דאינו נסקל, הני מילי היכא דלא העידו הבעלים על הרובע מי הוא, או העידו ולא היה עד שני עמהם, אבל הכא דגברא מיקטיל על פי בעל השור, לא פלגינן דיבורא משום ממון.

כלומר, שהחילוק בין המקרים הוא האם הוא מעיד גם על הרובע או לא; במקרה שמעיד גם על הרובע, מיגו דנאמן על הרובע להרגו נאמן גם לגבי שורו להרגו ולא אמרינן דאדם קרוב אצל ממונו. אבל במקרה שהוא לא בא להעיד על הרובע כלל אלא רק על השור - אינו נסקל על פיו.

הבנה זו בפרש"י מוצאת מהבנת שיטת רש"י שאדם כן קרוב אצל ממונו בעלמא, ורק במקרה שגם הרובע נהרג על פיו כיון שנאמן להרגו נאמן גם על ממונו במקרה זה.

היד רמ"ה השיג על רש"י בביאור הסוגיא וכתב דלא היא, כי אם בכל מקום אדם קרוב אצל ממונו מדוע כאן השור יהרג על פי דברי בעליו, הלא בכל מקום קרוב פסול לעדות. ואם נאמר שהסיבה שהוא נהרג כי לא פלגינן לדיבוריה, ולכן אם נהרג הרובע ממילא יהרג גם השור - אדרבה, נאמר שכיון שלגבי השור הוא פסול להעיד יהיה פסול גם לגבי הרובע וכל העדות תיפסל ולא יהרג אף אחד מהם.

לכן לפי היד רמ"ה הספק הוא אחר: לגבי הרובע ודאי שהוא נהרג לכ"ע וודאי שהוא נאמן להעיד על הרובע שיהרג, והספק הוא רק לגבי השור האם בעל השור נאמן להעיד על שורו כי כל מה שאנו אומרים שהודאת בע"ד כמאה עדים דמי זה בממונות

אבל בנפשות [היינו נפש השור] אינו נאמן להעיד על שורו שיסקל כי קרוב אצל ממונו, או שנאמן על שורו כי הוא כלל לא קרוב לשורו ולכן גם שורו יסקל. ופשיטת הספק היא שאדם לא קרוב אצל ממונו כלל ולכן האדם נאמן להעיד גם על שורו ולסקלו, ואילו בגמרא בתמורה מדובר כשאין עמו אחר שיעיד עמו ולכן השור לא נהרג (וכן פירש המאירי).

לשיטת היד רמ"ה יש לשאול מדוע ספק הגמרא הוא רק במקרה של פלוני רבע שורי, הלא אותו ספק יסופק לנו גם במעיד ששורו נרבע סתם, האם השור יסקל כי הוא קרוב אצל ממונו או לא, ומדוע הוצרכנו להביא את העדות על הרובע? משא"כ לפרש"י מובן היטב מדוע הוזכר הרובע, כי רק מחמת שבא לחייב את הרובע בעדותו יש צד לומר שהשור יסקל, הלא"ה לא.

הרמב"ם (עדות פ"ב ה"ב) פסק שאם אמר 'פלוני רבע את שורי' הוא ואחר מצטרפין להרגו דאין אדם קרוב אצל ממונו. הכס"מ ביאר שהרמב"ם סבר כרש"י שמסקנת הסוגיא שגם הרובע וגם השור נהרגים.

אולם, בחידושי הרי"ם (סימן לד ס"ק ל) הקשה, שע"פ הבנת הכס"מ היה לרמב"ם לומר "הוא ואחר מצטרפין להרגו" - גם את הרובע וגם את השור!¹

בספר עטרת חכמים בחידושי ב"ק (מ ע"א, ד"ה ודע; הובא במקורות וציונים ברמב"ם פרנקל) רצה לבאר דלא כדעת הכס"מ, שהרמב"ם מתכוון לומר שרק הרובע נהרג ולא השור. ודבריו קשים להולמם, כיון שהרמב"ם לפני כן כאשר דיבר לגבי פלוני בא על אשתי כתב "מצטרפין להרגו אבל לא להרגה", וא"כ לדבריו היה הרמב"ם צ"ל גם אצלנו להרגו אבל לא להרוג את השור.

הראב"ד על אתר חלק על הרמב"ם במסקנת הסוגיא, וביאר שספק הגמרא הוא גם על הרובע - האם נאמר שאדם קרוב אצל ממונו כמו שהוא קרוב אצל עצמו וממילא לגבי שורו הוא בעל דבר ואינו נקרא עד ולכן הרובע נהרג והשור לא, או שנאמר שאדם לא קרוב אצל ממונו כמו שהוא קרוב אצל עצמו אלא הוא סתם קרוב ופסול כקרוב בעלמא, וממילא כל העדות נפסלת גם לגבי הרובע, ולכן הפשיטות היא שאדם לא

¹ ואולי צ"ל שרצה לדקדק שהטעם שאין אדם קרוב אצל ממונו מבאר מדוע נאמן להרוג את השור, אבל לגבי הרובע בכל מקרה היה נהרג, גם אם אדם כן קרוב אצל ממונו, ולכן לא היה יכול לכתוב "מצטרפין להרגו דאין אדם קרוב אצל ממונו" כי אז משמע שגם דין הרובע מושפע מכך שהוא לא קרוב לממונו.

קרוב אצל ממונו היינו שהוא כקרוב רגיל ולא בעל דבר וממילא כל העדות נפסלת דעות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ואין השור נסקל ואין הרובע נהרג.

וצריך לבאר את דבריו - אם אדם לא קרוב אצל ממונו היינו שאינו בעל דבר עליו, כיצד ניתן לומר שהוא קרוב אצל ממונו כקרובה בעלמא, הלא לכאורה כל הפסול של אדם להעיד על ממונו יהיה רק מצד שהוא בעל דבר וזה ממונו וכיצד ניתן לומר שזה מחמת קרובה?

נראה מדבריו, שאם אומרים שאדם לא קרוב אצל ממונו, הפירוש הוא שהעדות נוגעת בשורו וממילא אינה יכולה להתקבל לגבי שורו, אבל אין אנו אומרים שהוא לא בתורת הגדת עדות גבי שורו, כי אינו קרוב אצל ממונו כמו שקרוב לעצמו, וא"כ כיון שנוגע בעדותו בשורו כל העדות נפסלת.

נחזור לשיטת רש"י בביאור הסוגיא. הרבה מן האחרונים² מבארים שיש שני ענינים בפסול קרוב. האחד - עצם ההגדה של עד על קרובו היא הגדה פסולה מגזה"כ, והשני - שאסור לדון ולהמית אדם על פי קרובו, היינו שכאשר התורה אמרה "לא יומתו אבות על בנים", הפירוש הוא שאם יש השלכה ישירה מעדות העד על קרובו א"א לדון את קרובו ע"פ עדות זו, ואע"פ שהוא לא מעיד באופן ישיר על קרובו [וכ"מ מההו"א בגמ' לקמן (כח ע"א) שרצתה ללמוד ששני קרובים לא יעידו זה עם זה כי אם יוזמו יצא שאח נהרג בעדות אחיו, ואע"פ ששם האח לא העיד על אחיו, אלא שמחמת עדותו יוצא שאחיו נהרג ודבר זה נכלל בפסול קרובה בעדות³].

הנפק"מ בין שני הענינים הללו תהיה במקרה שאם נבצע את הדין על פי העד הזה כבר לא יהיה אותו אדם קרובו - אם הפסול הוא בעצם העדות על קרובו גם במקרה זה העדות לא תתקבל, אבל לפי ההגדרה השניה העדות הזו יכולה להתקבל כי אין כאן למעשה שום השלכה מעדות זו על קרובו, כי ברגע שתהיה השלכה מהעדות הוא כבר לא קרובו.

לכן, במקרה שאדם מעיד 'פלוני בא על אשתי', מסירת העדות הוא על פלוני ולא על אשתו, ו'אשתו' היא רק חלק מהבדיקות, לכן היתה הו"א לומר שכיון שבשעת ביצוע הדין היא נאסרת עליו ואינה נקראת אשתו נאמר שאפשר לקבל את העדות הזו

² הגרי"ז (כתבים, זבחים סימן עא), שערי יושר (ש"ו פי"א) ועוד.

³ אמנם הגמ' דחתה ראייה זו שם, באמרה דהזמה מעלמא קאתיא, היינו שאין האח נהרג בעדות אחיו משום שמשמעות הזמה היא שהעדות נעקרה מעיקרה, אבל ההנחה הראשונית שא"א להרוג אח מחמת אחיו אפי' באופן עקיף - לא נדחתה.

בשלימותה ואין כאן פסול קורבה, כי קבלת העדות היא על אדם שאינו קרובו, וביצוע הדין יהיה על אשה שאינה אשתו כי נאסרת עליו כבר. קמ"ל שאדם קרוב אצל אשתו כמו שהוא קרוב אצל עצמו, היינו שאע"פ שלאחר שיעיד עליה היא נאסרת עליו אין זה משנה, כי קרבת אשתו אליו אינה כסתם פסול קרבה בעולם ששם באמת היינו אומרים שאין זה פוסל אם לאחר ביצוע הדין לא יהיה קרובו, אלא היא קרובה אליו כמו שהוא קרוב אצל עצמו, ולעולם אינו יכול להעיד שום עדות שמשפיעה עליה כמו שאינו יכול להעיד על עצמו עדות שמשפיעה עליו, ולכן פלגינן דיבורא.

ואף לגבי פלוני רבע את שורי כך הביאור - הספק הוא האם אנו אומרים שאדם קרוב אצל ממונו גם כן כמו שהוא קרוב אצל עצמו, היינו שאע"פ שלאחר עדותו על הרובע השור יסקל וכבר אינו קרוב אליו אין זה מועיל כי הוא קרוב אצל ממונו כמו שקרוב אצל עצמו, ולכן פלגינן לדיבורא והרובע יהרג אבל השור לא יסקל. או שנאמר שקרבת השור לאדונו אינה כקרבת אדם לעצמו, ולכן בכה"ג כיון שהעדות היא לא ישירה על שורו אלא על הרובע, אז אין כאן עדות על קרוב וגם אין כאן השפעה של עדות על קרוב, כי לאחר העדות השור כבר לא קרוב אליו כלל, ולכן נאמר שגם הרובע יהרג וגם השור יסקל. וכך הפשיטות של הספק - שאדם קרוב אצל עצמו אבל לא אצל ממונו, ולכן אנו אומרים שבמקרה שיעיד על הרובע ולא העיד על קרוב, מיגו שהעדות שלו מועילה לענין הרובע היא תועיל גם לענין שורו כי בעת ביצוע הדין השור כבר לא קרובו.

אבל אם הוא לא מעיד על הרובע כמו בגמרא בתמורה, אלא רק על שורו, א"א לקבל עדות כזו, כי כאן יש בעיה של עדות ישירה על שורו שהוא כן קרוב אליו קצת כסתם קרוב בעלמא, ולכן בכה"ג השור לא יסקל.

בספר קובץ עניינים (עמ' קו) הביא בשם רבי אלחנן וסרמן ביאור דומה לביאור הנ"ל. לדבריו יש שני דינים בקורבה - האחד הוא פסול הגדה, היינו שהעד לא יכול לומר שעדותו פסולה, והשני הוא שהנידון לא יכול ליהרג בעדות קרובו.

אם כן בנד"ד לענין עדות על שורו הדבר תלוי באיקרובי דעתא של האדם לממונו; ודאי שיש לבעלים אקרובי דעתא כלפי שורו, אע"פ שלשור אין שום קורבה לבעליו, ולכן הנפק"מ תהא שמצד הבעלים יש פסול הגדה משום אקרובי דעתא, וכשם שאדם לא יכול לומר שעדותו פסולה, אבל מצד השור א"א לומר שלא נהרוג אותו משום שלא הורגים אדם בעדות קרובו, כי הבעלים אינו קרובו. אשר על כן במקרה שהבעלים מעיד על פלוני שרבע את שורו אמרינן מיגו ומחשיבים את עדותו גם כלפי

שורו, ולא אמרינן דאין השור נהרג בעדות בעליו, אבל אם בא ומעיד על שורו שנרבע ותו לא - א"א להרוג את השור משום אקרובי דעתא של בעליו שמחמתה עדותו לא מתקבלת.

הזכרנו לעיל, שבביאור דעת הרמב"ם כתב הכס"מ (וכן הרדב"ז) שסבר כרש"י שרק לענין פלגינן דיבורא לא אמרינן אדם קרוב אצל ממונו ולא לכל דבר. ואילו המחנה אפרים (הל' עדות סימן ג) הבין שהרמב"ם לא סבר כרש"י אלא כיד רמ"ה הנ"ל, שאדם לא קרוב אצל ממונו לכל דבר למסקנא.

רעק"א מקשה לשיטת המחנה אפרים, מדוע א"כ הרמב"ם לא דיבר במקרה שאדם אומר 'נרבע שורי' - מה לנו לדון בענין הרובע, הלא הדין יהיה זהה גם אם אומר נרבע שורי שהוא לא קרוב אצל ממונו וממילא השור נסקל!

אפשר לומר, שהרמב"ם נקט כלשון הגמרא, ובגמרא נקטו בלשון זו משום מטבע הלשון הדומה למקרים הקודמים.

ברם, מדברי המאירי משמע להדיא שהבין ברמב"ם כהבנה האחרונה, שאדם לא קרוב אצל ממונו כלל, וז"ל:

פלוני רבע את שורי הוא ואחר מצטרפין להרוג את הרובע וכן להרוג את השור שאין אומרינן אדם קרוב אצל ממונו לא כקורבתו אצל עצמו שלא לחול שם עדות על השור ולא כקורבת הקרוב להיות עדותו נפסל מדין נמצא אחד מהם קרוב או פסול... וגדולי המחברים כתבוה כדעת ראשון.

רואים להדיא שהבין בדעת 'גדולי המחברים' - הרמב"ם, שאדם לא נחשב כלל קרוב לגבי שורו בכל מקרה, ולא כדעת רש"י שלדבריו כל הסיבה שאינו נחשב קרוב היינו משום שיש 'מיגו' שהורגים את הרובע יורג גם השור.

שיטת הראב"ד היא שיטה שלישית בסוגיא (לבר משיטת רש"י ורמב"ם), שלדבריו כאשר הגמרא אומרת שאין אדם קרוב אצל ממונו היינו שאינו קרוב לממונו כפי שקרוב לאשתו ממש, ולכן אי אפשר לומר פלגינן דיבורא, כי הוא בתורת עדות לגבי שורו ולכן כיון שהוא כקרוב רגיל לגבי שורו הרי קורבתו פוסלת את כל העדות וממילא לא השור נסקל ולא הרובע נהרג.

מעתה יש להבין לדברי הראב"ד מה שורש הפסול בשורו - מדוע אדם נפסל כאשר הוא מעיד על שורו. מלשונו משמע שהפסול הוא משום 'נוגע', שכן כתב שהוא נוגע בשורו. וא"כ יש לבאר מה שורש וטעם פסול נוגע.

בספר עיר שושן (הו"ד בקצוה"ח סי' לו ס"ק א) כתב, שפסול של אדם לעדויות שיש לו הנאה בהם הוא לא משום חשש משקר אלא משום שאדם קרוב אצל עצמו והוא בעל דבר והתורה פסלה אדם כזה להעיד, ולכן אין זה משנה אם הוא מעיד לחובתו או לזכותו, ובין כך ובין כך הוא פסול.

ואילו הסמ"ע (ג"כ שם) סבר שפסול נוגע הוא משום חשש משקר, ולכן כל הפסול יהיה רק אם הוא בא להעיד לזכותו, אבל אם הוא מעיד לחובתו לית לן בה, כי אין חשש משקר בהכי.

הש"ך (הו"ד שם) הביא ראייה לדברי העיר שושן שהפסול הוא משום בעל דבר ולא משום חשש משקר, מהגמרא (ב"ב מד ע"ב- מה ע"א) האומרת שאם אדם מכר שדה לחברו שלא באחריות ובא אחר לגבות חובו מן הקרקע בטענה שהיא משועבדת לו, אין המוכר יכול להעיד לטובת הקונה, למרות שהוא כבר מכר ללא אחריות והקונה לא יחזור אליו, והטעם הוא כיון שמדובר שאין למוכר קרקע נוספת והוא מעמיד את הקרקע הזו בפני בעל חובו, יש לו טובת הנאה מעדות זו בכך שהקרקע תישאר בידי הקונה, כדי שיוכל להעמידה לפני בעל חובו, כי לא נח לו להיות 'לוה רשע ולא ישלם'. ואם נאמר שהחשש הוא משום שמא ישקר, אם כן מה אכפת לו אם יהיה לוה רשע [שזה רק מדברי קבלה] - הלא הוא מוכן לשקר בעדותו [שזהו לאו מן התורה]! אלא ודאי שהפסול כאן הוא משום בעל דבר ולא משום חשש משקר.

אמנם התומים (סימן לו ס"ק א בשם הרמב"ן) השיב על ראייה זו, שהכוונה של הגמרא שם שהאדם לא רוצה שיגידו עליו שהוא לוה רשע ולא משלם, אבל אינו חושש להיות רשע אם זה רק כלפי שמיא, ולכן אין ראייה מכאן שפסולו הוא לא משום חשש משקר.

נפק"מ רבות תלויות במח' זו, למשל לענין עדות אשה האם עד שהוא נוגע בדבר כשר או פסול; אם נאמר שהטעם הוא משום חשש משקר גם כאן הוא יהיה פסול כמו כל עד שפסול מחשש שקר, אבל אם נאמר שהטעם הוא משום בעל דבר ונוגע בעדות - בעדות אשה הקלו בדבר זה.

***

הרמב"ם (הל' עדות פט"ו ה"א) כתב:

כל עדות שתבא הנאה לאדם ממנה אינו מעיד בה שזה הוא כמעיד על עצמו.

לכאורה, היה הרמב"ם יכול לוותר על המשפט האחרון ולכתוב שלא מעיד בעדות כזו, ואנו נבין שהסיבה היא משום שיש לו הנאה ממנה וכיון שכן יש חשש שהוא משקר, ומכך שהוצרך לפרש שהסיבה לאסור בזה היא משום שהוא כמעיד על עצמו, משמע לכאורה שהפסול כאן הוא משום נוגע ולא משום חשש משקר.

אלא שאם כן היא דעת הרמב"ם, שפסול נוגע הוא משום בעל דבר ולא משום חשש משקר, יוצא א"כ שהוא לא נאמן להעיד גם לחובתו כדלעיל, וא"כ כיצד פסק הרמב"ם לעיל שיכול להעיד 'רבע שורי' ולסקול את שורו - הלא הוא מחייב את עצמו בזה ומדוע שנקבל את עדותו בזה?

וכן יש לשאול על דעת הראב"ד, שלשיטתו כל העדות נפסלת בדבריו על השור כיון שהוא נוגע, משמע שהוא ג"כ הבין כדברי העיר שושן שפסול נוגע הוא משום בעל דבר ולכן לא יכול להעיד גם לחייב את עצמו ולכן לא נאמן לסקול את השור. והלא אם הוא בעל דבר מדוע שיפסול את כל העדות, מדוע שלא יהיה הדבר כאדם המעיד לגבי עצמו או לגבי אשתו דאמרינן פלגינן דיבורא כיון שהוא בעל דבר גבי עצמו, והכא נמי נימא הכי - שלא נקבל את דבריו לגבי שורו אבל לגבי הרובע נקבל את דבריו!

המשנה למלך (הל' עדות פי"ד ה"ז) הביא את תשובת הרא"ש (כלל ג' סימן יג) וז"ל:

כתב הרא"ש בתשובות כלל ג' סימן י"ג וכל זמן שלא נסתלקו כל הצוואה בטלה כההיא דירושלמי כו'. ודבריו נפלאו ממני דאיך משוה דין נמצא אחד קרוב או פסול לפסול מחמת נגיעת בעל דבר דכל שהוא משום ממון הוי כבעל דבר עצמו ולא בתורת עדות הוי אבל עדים פסולים משום קורבה עדים מיקרו. שוב ראיתי להרב בעה"ת שער נ"א ח"ד שכתב נמי כדברי הרא"ש וצ"ע.

הרא"ש כתב, שאם לא נסתלקו העדים מהצוואה והם נוגעים בממון של הצוואה - כל הצוואה בטילה. ותמה ע"ז המל"מ מה ההשוואה בין נוגע בדבר לבין קרוב או פסול, ומדוע פסל את כל העדות מחמת שהם נוגעים, הלא כל הדין של עדות שבטילה הוא דווקא בקרוב או פסול, אבל בנוגע בדבר שהוא נקרא בעל דבר אינו בכלל עדות כדעת הראב"ד, והרי הרא"ש הסכים עמו להדיא (במס' מכות פ"א סימן יג), וא"כ מדוע כאן פסל את כל העדות?

התומים (סימן לו ס"ק כא) הביא תשובה אחרת בשם הרא"ש (כלל ו' סימן כ) שאם אחד מבני העיר נפטר מן המס בני העיר לא יכולים להעיד לו שפטור מן המס אף על פי

שזה לחובתם שעי"ז ישלמו הם יותר, כי הם נוגעים בדבר ולכן אינם יכולים להעיד בדבר לא לזכות ולא לחובה. משמע א"כ שאדם שהוא בעל דבר אינו יכול לבוא כלל בתורת עדות אף לחייב את עצמו. וא"כ יש לבאר באמת כיצד ישיב הרא"ש על שאלת המשנה למלך - הלא לשיטתו הפסול בנוגע הוא משום בעל דבר ומדוע שכל העדות תיפסל ולא נאמר שאינו כלל בתורת עדות כלפי עצמו?

צריך לומר, שכאשר אנו נוקטים בביטוי 'אדם קרוב אצל עצמו', יכולים אנו לומר שהכוונה היא שבכל בעל דבר ישנם שני פסולים - אחד מצד קרוב גרידא, דאדם שמעיד על עצמו לא גרע מכל פסול קורבה אחר, ומצד זה כל העדות פסולה כמו כל עדות שיש בה קרוב או פסול. אך כאן יש בנוסף גדר של 'עושי דבר' שאינם ממקיימי הדבר ואינם כלל בתורת עדות ע"פ גזה"כ, כי עדות פירושה שאדם מספר על אחר ולא על עצמו.

הנפק"מ בדבר תהיה, במקרה שאדם נוגע לעדות אבל אינו מעיד על עצמו ישירות; אפשר לומר שכאשר אדם נוגע יש רק את הפסול של קרוב מתורת בעל דבר ולא את הפסול של נידון על עצמו שיש בבעל דבר, שהרי כאשר הוא נוגע בעדות אין זה אומר שהוא לא מעיד על משהו אחר, שהרי עדותו בעיקרה היא על משהו אחר ולכן יש מקום לומר שהוא כן בתורת עדות בכה"ג, אלא שכיון שנוגע בעצמו בעדות זו הוא פסול כקרוב רגיל מדין פסול קורבה שבבעל דבר, וממילא עדותו זו תפסול את כל העדות.

כלומר, שאם נאמר שבעדות בעל דבר יש רק פסול של אדם שלא יכול להעיד על עצמו ואינו נחשב כעד כלל, לא יתבאר לנו באמת מדוע בנוגע נאמר שהעדות תיפסל ולא נאמר שלא נקבל את דבריו כלפי עצמו ותו לא. אבל אם נאמר שיש בבעל דבר שני פסולים - גם כקרוב וגם כאדם כלפי עצמו, אז במקרה של נוגע הוא יהיה עדיין פסול מצד קרוב ופוסל את כל העדות.

וזו כוונת הראב"ד לענין פלוני רבע שורי - שאדם שמעיד על שורו הוא לא כאדם המעיד על אשתו ששם יש את שני הפסולים וממילא הוא לא בתורת עדות כלפי אשתו ולכן פלגינן לדיבוריה. אבל לגבי שורו הוא לא נקרא מעיד על עצמו אלא הוא רק נוגע בעדות ומש"ה יש כאן רק פסול כקרוב בעלמא ולכן כל העדות נפסלת בכך ולא השור יסקל ולא הרובע יהרג.

ואילו הרמב"ם יסבור שכאשר אנו אומרים 'אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו', היינו שבפסול נוגע לגבי ממונו, אין אדם נקרא 'קרוב' לממונו כהבנת הראב"ד, וא"כ הפסול של הקורבה הרגיל לא שייך כאן, ולא נשאר כאן שום דבר שפוסל אותו, שהרי אינו קרוב, ומה נאמר - הוא בעל דבר בעדות זו - כיון שכאן זה לחובתו ולא לזכותו, בכה"ג אינו פסול. כלומר שבמקרה כזה שיש פסול רק מצד בעל דבר ולא מצד קרוב גרידא, כל הפסול יהיה רק מצד שבא להנות את עצמו ולכן אם מעיד לחובתו אפשר לקבל את עדותו בתורת עדות. ומה שכתב הרמב"ם שבעדות שיש לאדם הנאה ממנה אינו יכול להעיד כי הוא כמעיד על עצמו היינו שיש בעדות כזו שיש לו בה הנאה חיסרון של אדם קרוב אצל עצמו, אבל אם אין לו הנאה אז גם הפסול הזה מתבטל, וממילא נאמן להעיד גם על השור כדי לסקלו.